

บทที่ 3

หลักแห่งการยืมคำ

ภาษาทุกภาษาย่อมมีคำจากภาษาอื่นเข้ามาปะปนใช้ในภาษา เมื่อคนต่างภาษากันต้องติดต่อหรือสัมพันธ์กันเป็นระยะเวลายาวนาน เช่น ติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน มีสภาพทางภูมิศาสตร์ติดต่อเขตแดนกัน หรืออื่น ๆ ก็จะเป็นปัจจัยให้เกิดการยืมภาษากันขึ้น อันเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของภาษา อาจจะยืมคำโดยวิธีการทับศัพท์บ้าง บัญญัติศัพท์บ้าง หรืออาจจะนำภาษาอื่นมาเปลี่ยนแปลงระบบเสียง เปลี่ยนแปลงระบบคำ เพื่อให้เข้ากับภาษาของตน เราเรียกว่า การกลายเสียง ซึ่งมีทั้งการกลายเสียงโดยไม่เจตนา เช่น การกลมกลืนเสียง การกร่อนเสียง เป็นต้น หรืออาจจะเกิดการกลายเสียงโดยเจตนา เช่น การลอกเข้าความ การตัดเสียง การเพิ่มเสียง เป็นต้น ดังนั้น คำที่ยืมมาโดยมากมักจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียง เปลี่ยนแปลงรูปคำ หรือเปลี่ยนแปลงความหมาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เข้ากับหลักของการยืมคำ และมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภาษา สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ ทำให้มีจำนวนคำเพิ่มขึ้นในภาษาทั้งในกรณีที่เป็นศัพท์ที่ยังไม่เคยมีใช้ในภาษามาก่อน และศัพท์ที่มีใช้แล้วแต่นำคำยืมเข้ามาแทนที่ศัพท์เก่า ตัวอย่างก็คือ ภาษาไทยกลางมีความแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นไปมาก เนื่องจากรับเอาคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้มากมาย ดังจะกล่าวในบทต่อ ๆ ไป

ความหมายของการยืมคำ

การยืมคำหรือลักษณะของภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษา เรียกว่า การยืมภาษา (linguistic borrowing) ส่วนคำที่เรายืมมาใช้ เรียกว่า คำยืม (loan words) ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายของทั้ง 2 คำ ดังนี้

1. ความหมายของการยืมภาษา

คำว่า การยืมภาษา ได้มีนักภาษาศาสตร์และนักวิชาการอธิบายไว้ดังต่อไปนี้

บลูมฟิลด์ (Bloomfield 1976 : 444) กล่าวว่า “การยืมภาษา คือ การรับเอาลักษณะบางประการของภาษาอื่นที่แตกต่างจากแบบดั้งเดิมเข้ามาใช้ในภาษาของตน”

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526 : 128) ได้อธิบายความหมายของการยืมภาษาไว้ว่า “การยืม คือการที่ภาษาหนึ่งนำเอาคำหรือลักษณะทางภาษาของอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้ในภาษาของตนเอง โดยทั่วไปแล้วภาษามักจะยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้ แต่ถ้าคำที่ยืมเข้ามามีจำนวนมาก และการยืมมีช่วงเวลายาวนาน ก็อาจมีส่วนทำให้เกิดผลตามมาทางด้านเสียง และไวยากรณ์อื่น ๆ ได้”

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540 : 95) ได้ให้คำนิยามการยืมภาษาว่า “การยืมภาษา หมายถึง การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้ จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ลักษณะทางภาษาที่ยืมได้ มีทุกอย่างตั้งแต่เสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภทโดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์”

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การยืมภาษา หมายถึง การนำคำหรือลักษณะทางภาษาของภาษาอีกภาษาหนึ่งมาใช้ในภาษาของตน ซึ่งอาจมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียง คำ และทางไวยากรณ์อื่น ๆ ได้

2. ความหมายของคำยืม

คำว่า คำยืม ได้มีนักภาษาศาสตร์และนักวิชาการอธิบายไว้ ดังต่อไปนี้

ปราณี กายอรุณสิทธิ์ (2526 : 15 อ้างจาก Hartman & Stork 1972 : 134) ให้คำนิยามคำยืมไว้ว่า “คำยืม คือ คำภาษาต่างประเทศที่เข้ามาใช้ในภาษา ซึ่งอาจจะยืมมาโดยตรง โดยการแปล หรือ โดยการเลียนแบบแนวคิดที่มาจากภาษาอื่น”

กฤษณา เกษมศิลป์ (2519 : 31) กล่าวว่า “คำยืม หมายถึง คำที่เรายืมภาษาอื่นมาใช้ จนกลายเป็นคำของเราไปแล้ว”

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้คำนิยามของ คำยืม ไว้อีกมากมายซึ่งล้วนแต่ไม่ได้แตกต่างกันไปมากนัก จึงสรุปได้ว่า คำยืม หมายถึง คำภาษาอื่นที่นำเข้ามาใช้ในภาษาของตน โดยธรรมชาติของการยืมคำ ภาษาผู้ให้ยืม มักจะถูกเปลี่ยนแปลงรูปคำ เสียง หรือความหมาย เพื่อให้สะดวกในการออกเสียงและเป็นไปตามลักษณะสำคัญของภาษาของผู้อื่น หากคำใดออกเสียงสะดวกอยู่แล้วก็นำมาใช้โดยตรงไม่มีการเปลี่ยนแปลง

การยืมในภาษาไทยเป็นการยืมคำ ไม่ใช่ยืมเสียงหรือยืมไวยากรณ์อื่น ๆ ดังที่วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า “การยืมเท่าที่ปรากฏเป็นการยืมคำ ส่วนเรื่องเสียง ไวยากรณ์ หรือการเรียงคำ เป็นผลพลอยได้จากการยืมคำ จะไม่ปรากฏว่ามีการยืม

เสียงหรือไวยากรณ์ใดโดยตรง”

การจำแนกประเภทของการยืมคำ

การยืมคำ จำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทของการยืมภาษา และประเภทของคำยืม ดังนี้

1. ประเภทของการยืมภาษา

นักภาษาศาสตร์ ได้กล่าวถึง การยืมภาษาจำแนกตามที่มาของคำยืมซึ่งมีอยู่ 2 แนวคิด ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดของฮอลล์ จำแนกไว้ 2 ประเภทดังนี้ (ปราณี กายอรุณสิทธิ์ 2526 : 17 อ้างจาก Hall 1964 : 320-323)

1.1.1 การยืมจากภายนอก (external borrowing) แยกออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่

- (1) การยืมจากภาษาย่อยของภาษาเดียวกัน (dialect borrowing)
- (2) การยืมภาษาโบราณ (archaisms)
- (3) การยืมจากภาษาอื่น (loans)

1.1.2 การยืมจากภายใน (internal borrowing) หมายถึง การทำให้รูปต่าง ๆ เป็นแบบเดียวกันโดยใช้แนวเทียบ (alogy) ซึ่งอยู่ในภาษานั้น เช่น เมื่อ hat มีรูปพหูพจน์เป็น hats ก็จะเกิดรูปพหูพจน์ของ foot เป็น foots แทนที่จะเป็น feet

1.2 แนวคิดของบลูมฟิลด์ จำแนกไว้ 3 ประเภทดังนี้ (ประยูร ทรงศิลป์ 2526 : 62-63)

1.2.1 การยืมอันเนื่องมาจากวัฒนธรรม (cultural borrowing) หมายถึง การยืมคำที่มีลักษณะบ่งชี้ลักษณะทางวัฒนธรรมบางประการมาจากอีกภาษาหนึ่ง เมื่อก่อนคนซึ่งต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกันมีโอกาสติดต่อกัน กลุ่มคนที่มีความเจริญน้อยกว่าก็ย่อมจะรับเอาวัฒนธรรมบางอย่างของกลุ่มคนที่เจริญมากกว่าเข้าไปใช้ เมื่อยืมลักษณะทางวัฒนธรรมแล้ว ก็ย่อมจะมีผลไปถึงภาษา ซึ่งหมายถึง คำต่าง ๆ ที่ใช้เรียกสิ่งของหรือความคิดต่าง ๆ ก็ย่อมจะยืมเข้ามาใช้ด้วยมักจะเป็นการยืมเพียงฝ่ายเดียว ตัวอย่างเช่น เมื่อคนไทยรับเอาวัฒนธรรมและ

วิทยาการด้านต่าง ๆ มาจากประเทศทางซีกโลกตะวันตกก็ได้รับเอาภาษาอังกฤษเข้ามาใช้เป็นต้น

1.2.2 การยืมอันเนื่องมาจากความใกล้ชิด (intimate borrowing) หมายถึง การยืมคำภาษาอื่น ซึ่งพุดอยู่ในชุมชนเดียวกันเนื่องจากการที่คนต่างภาษากันอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันมาเป็นเวลายาวนาน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากในชีวิตประจำวัน จึงเกิดการหยิบยืมภาษากันขึ้น โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็ยืมภาษาซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น คนไทยเคยอยู่ร่วมสังคมเดียวกับคนเขมรมาเป็นเวลานาน ต่างฝ่ายต่างยืมคำเข้าไปใช้ภาษาของตนเอง ในภาษาไทยจึงมีคำภาษาเขมรอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นคำศัพท์ธรรมดาและราชาศัพท์ เช่น เสด็จ เสวย เจริญ ขจร ฯลฯ ขณะเดียวกันในคำภาษาเขมรก็มีคำไทยอยู่มากมาย เช่น สามสิบ สี่สิบ ห้าสิบ ร้อย ฯลฯ อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ คนไทยกับคนจีนอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน ในภาษาไทยมีคำยืมมาจากภาษาจีนมากมาย เช่น บะหมี่ ก๋วยเตี๋ยว ตัว เก้าอี้ ฯลฯ ขณะเดียวกันในคำภาษาจีนของคนจีนในประเทศไทยก็รับเอาคำไทยเข้าไปปะปนอยู่มาก เช่น วัด ตลาด น้ำปลา ก็ ฯลฯ

1.2.3 การยืมภาษากลุ่ม (dialect borrowing) หมายถึง การยืมคำของคนในภาษาเดียวกัน แต่ต่างกลุ่มกัน ซึ่งอาจเป็นกลุ่มทางภูมิศาสตร์ คือ คนที่อาศัยอยู่ในถิ่นอื่น ๆ หรือกลุ่มทางสังคม คือ คนที่อยู่ในถิ่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันเพราะฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา ฯลฯ ตัวอย่างเช่น คำว่า กิน หัว กู มึง เอ็ง ข้า ฯลฯ เป็นภาษาที่ใช้ในสังคมชนบทตามปกติ แต่เมื่อคนในสังคมเหล่านี้มีการติดต่อกับกลุ่มคนที่ใช้ภาษาแตกต่างจากตนเองไป ก็จะหยิบยืม คำว่า รับประทาน ศิริษะ ผม ข้าพเจ้า คุณ ท่าน ฯลฯ มาใช้ในสังคมของตน หรือ คนบางกลุ่ม เมื่ออยู่ในระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกันหรือบุคคลในครอบครัว จะไม่ใช้คำว่า ศิริษะ ครับ ผม เท้า ฯลฯ เลย แต่ถ้าเรียนรู้จากคนนอกกลุ่มว่าเป็นคำสุภาพก็จะรับเอาคำเหล่านี้ไปใช้

2. ประเภทของคำยืม

วินเฟรด พี. เลห์แมนน์ (Lehmann 1973 : 216) ได้จำแนกคำยืมออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

2.1 คำยืมประเภทที่นำเอาคำมาใช้ตามเสียงของภาษาต่างประเทศที่ยืมมา เรียกว่า “loan words” เช่น

คำว่า “poet” ภาษาอังกฤษ ยืมมาจากภาษาฝรั่งเศส

คำว่า “oxygen” “hydrogen” “telephone” ภาษาอังกฤษ ยืมมาจากภาษากรีก

2.2 คำยืมประเภทที่นำคำภาษาต่างประเทศมาเปลี่ยนแปลง โดยการย่อคำลง จากภาษาเดิม เรียกว่า “loan shifts” ส่วนใหญ่เป็นศัพท์ทางวิชาการ เช่น

คำว่า “manual” ภาษาอังกฤษ แปลว่า หนังสือคู่มือ

ย่อมาจากคำว่า “manualis liber” ในภาษาละติน

“manualis” แปลว่า hand (มือ)

“liber” แปลว่า book (หนังสือ)

2.3 คำยืมประเภทที่สร้างขึ้นจากการแปล เรียกว่า “loan translations” เช่น

คำว่า “hand book” ภาษาอังกฤษ แปลว่า หนังสือคู่มือ

แปลมาจากคำว่า “manualis liber” ในภาษาละติน

คำว่า “Monday” ภาษาอังกฤษ แปลว่า วันจันทร์

แปลมาจากคำว่า “dies lunae” ในภาษาละติน

“dies” แปลว่า day (วัน)

“lunae” แปลว่า moon (พระจันทร์)

ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างภาษา

ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงภาษา จะกล่าวถึง ลักษณะของความสัมพันธระหว่างภาษา เมื่อชนชาติหนึ่งติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอีกชนชาติหนึ่งเป็นเวลานาน ย่อมทำให้ภาษาที่มีความสัมพันธ์กันไปด้วย โดยที่ภาษาหนึ่งก็ย่อมเข้าไปปะปนในอีกภาษาหนึ่ง เราสามารถจำแนกผลของการที่ภาษาที่มีความสัมพันธ์กันออกเป็น 3 ประการ (ประยูร ทรงศิลป์ 2526 : 61 ; ประสิทธิ์ กาพย์กลอน 2516 : 152-153) พอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพชั้นผิว (superstratum) เป็นสภาพที่ภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่าสามารถเปลี่ยนแปลงภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่า เช่น ในกรณีผู้ชนะสงครามต้องรับเอาภาษาของผู้แพ้สงครามเนื่องด้วยผู้ชนะมีจำนวนคนน้อยกว่าและมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ด้อยกว่าผู้แพ้สงคราม ผู้ชนะจึงต้องรับเอาภาษาพร้อมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่อื่น ๆ เข้าไปใช้ด้วย ตัวอย่าง เช่น ในประวัติศาสตร์ ชาวมองโกลทำสงครามชนะจีน ปกครองจีน แต่ต้องรับเอาภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ ของชาวฮั่น (จีน) เพราะชาวมองโกลมีผู้คนน้อยกว่าและมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ด้อยกว่าจีน ชาวไทอาหม ในรัฐอัสสัมของประเทศอินเดียในปัจจุบัน มีประวัติเล่าว่า เดิมมีถิ่นเดิมอยู่ที่พม่า เดินทางไปรบชนะ ได้รับเอาภาษาอัสสัมมีสและศาสนาฮินดู ปัจจุบันยังคงพบ

ศัพท์ภาษาไทยอาหมก็แต่เฉพาะชื่อเมืองและตำบลบางแห่ง ชื่อเฉพาะ นามสกุล และศัพท์การปกครองบ้างเท่านั้น อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่าภาษาไทย ปัจจุบันนี้ เราสามารถออกเสียงคำควบกล้ำที่ไม่มีในภาษาไทยได้ เช่น ฟร ฟล บร คร บล เช่น ฟรี แพลต บรอนซ์ ครัมเมเยอร์ บล็อก ฯลฯ

2. สภาพชั้นลึก (substratum) เป็นสภาพที่ภาษาที่มีอิทธิพลน้อยกว่าสามารถเปลี่ยนแปลงภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เช่น ในกรณีที่ผู้แพ้สงครามรับเอาภาษาของผู้ชนะ ผู้แพ้จะใช้ภาษาของตนเองระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จะเลิกใช้ภาษาตนเอง ใช้แต่ภาษาของผู้ปกครองเท่านั้น เพราะสภาพแวดล้อมบังคับ ตัวอย่างเช่น ภาษาอังกฤษของคนผิวดำในสหรัฐอเมริกาจะแตกต่างจากภาษาอังกฤษของคนผิวขาว เพราะมีลักษณะของภาษาอัฟริกันสืบทอดปะปนอยู่ด้วย อีกตัวอย่างหนึ่งเช่น เรารับภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ไม่สามารถออกเสียงควบกล้ำ st คำว่า stamp ได้ เราก็ออกเสียงแยกเสียง s และ t อยู่คนละพยางค์ และเสียง -mp ออกเสียงควบกล้ำพยางค์ท้ายไม่ได้ เราก็ออกเสียง m แบบไทย เราจึงออกเสียงว่า สะ-แตม ลักษณะเช่นนี้มีอยู่เป็นอันมากในคำที่รับมาจากภาษาต่างประเทศ

3. สภาพชั้นเคียง (adstratum) เป็นสภาพที่ภาษาสองภาษามีลักษณะดั้งเดิมของภาษาแตกต่างกัน แต่สภาพภูมิศาสตร์อยู่ใกล้เคียงกันติดต่อสัมพันธ์กันเป็นระยะเวลายาวนาน ภาษาของแต่ละฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน เช่น ภาษาไทยกับภาษาเขมร ไม่เพียงแต่ภาษาเขมรมีอิทธิพลต่อภาษาไทยเท่านั้น ภาษาไทยก็มีอิทธิพลต่อภาษาเขมรเช่นกัน ในภาษาไทยยืมคำภาษาเขมรใช้ปะปนอยู่มากมาย ในภาษาเขมรก็มีคำไทยปะปนอยู่ และยังรับเอาการใช้คำลักษณนามเข้าไปใช้ด้วย

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

การยืมภาษาอื่นมาใช้ในภาษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียงบ้าง เปลี่ยนแปลงรูปคำบ้าง เปลี่ยนแปลงความหมายบ้าง การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นกับคำที่ยืมมาเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาษาซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของภาษาทุกภาษาที่ยังมีผู้พูดพูดอยู่ ดังที่พระยาอนุমানราชชน (2516 : 162-163) กล่าวว่า “ภาษา ก็เหมือนสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ คือ จะอยู่คงที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงเลยหาไม่...การเปลี่ยนแปลงของภาษาย่อมเป็นไปอย่างช้า ๆ ค่อยเปลี่ยนและกลายไปทีละน้อย เราจึงไม่รู้สึกรว่าเปลี่ยนไปในขณะที่เปลี่ยนอยู่ เป็นทำนองเดียวกับคนที่กำลังเปลี่ยนจากวัยหนึ่งมาเป็นอีกวัย

หนึ่ง” ลักษณะทางธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางภาษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การกลายเสียง และการกลายความหมาย

1. การกลายเสียง

การกลายเสียงเป็นกระบวนการตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ค่อยเปลี่ยนค่อยกลายไปที่ละน้อย จะต้องอาศัยเวลาหากถอยหลังขึ้นไปเป็นเวลายังนานก็ยิ่งจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษามากขึ้น ดังที่ บรรจบ พันธุเมธา (2523 : 54) กล่าวว่า “เสียงจะกลายไปในระยะเวลาหนึ่งหรือถิ่นหนึ่ง เมื่อต่างเวลาต่างถิ่นเสียงที่กลายไปอาจผิดแผกกันไปอีกไม่กำหนดให้แน่ลงไปได้ การกลายเสียงมิได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นเสมอทุกครั้งทุกคำไป แต่โดยมากมักเป็นเช่นนั้นจนสามารถจะกำหนดล่วงหน้าและวางเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกฎได้อย่างกฎวิทยาศาสตร์” ดังจะเห็นได้จากที่นักนิรุกติศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ จาคอบ แอล. กริมม์ (Jacob L. Grimm) ระหว่าง พ.ศ. 2328-2406 ได้ศึกษาเรื่องการกลายเสียงพยัญชนะตัวหน้าของคำในภาษาเยอรมันเปรียบเทียบกับเสียงพยัญชนะตัวหน้าของคำในภาษาอื่นในตระกูลภาษาเดียวกันตั้งเป็นกฎการกลายเสียงขึ้น เรียกว่า “กฎแห่งกริมม์” (พระยาอนุমানราชชน 2516 : 143) สำหรับในภาษาไทยยังไม่มีใครคิดค้นจนวางเป็นหลักเกณฑ์ไว้ แต่เราอาศัยกฎแห่งกริมม์นี้เป็นแนวเทียบกับภาษาไทยและภาษาถิ่นของเราได้บ้าง

การกลายเสียงจะแยกกล่าวเป็น 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะของคำที่เสียงกลายได้ มีอยู่ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.1.1 คำในภาษาเดียวกัน แต่คนละยุคคนละสมัยกัน เช่น คำสมัยสุโขทัยที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยกับคำไทยปัจจุบัน มีคำที่กลายเสียงมากมาย ตัวอย่าง เช่น

เงื่อน - เงิน	โสง - สอง	ช้อย - ช่วย
โอก - ออก	โนน - นอน	โอย - อวย

ฯลฯ

1.1.2 คำภาษาเดียวกันแต่คนละถิ่นกัน เช่น ไทยถิ่นเหนือ ได้ อีสาน ไทยใหญ่ ไทยกรุงเทพฯ (ไทยกลาง) เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น

สี่ - เส (กลาง - ใต้)	ง่าม - แง่ม (เหนือ - ไทยใหญ่)
งาน - ฮาน (กลาง - ใต้)	นึ่ง - แน่ง (กลาง - ใต้)

เจ้ม - เค็ม (ไทยใหญ่ - กลาง)   สะคึย - สะคื่อ (ใต้บางถิ่น - กลาง)

ฯลฯ

1.1.3 คำต่างภาษา แต่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ เช่น ภาษาไทย กับ ภาษาจีน ตัวอย่าง เช่น

เปลี่ยน - เปี่ยน (จีนกลาง)   แล้ว - เลี้ยว (จีนแต้จิ๋ว)

ขา - คา (จีนแต้จิ๋ว)   จริง - จิง (จีนแต้จิ๋ว)

ฯลฯ

1.1.4 คำต่างภาษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ แต่มีความสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม การค้าหรือการเมือง เช่น คำภาษาบาลี สันสกฤต เขมร ชวา มลายู อาหรับ อังกฤษ เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น

เรือกำปั่น มลายูใช้ กปีล ทมิฬใช้ กัปปีล

กะไหล่ อาหรับใช้ กิลอัย (gil - ai) ทมิฬใช้ กัลยิ (kalayi) เปอร์เซียใช้

กัลอัย   ฯลฯ

1.2 ประเภทของการกลายเสียง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การกลายเสียงโดยไม่เจตนา และการกลายเสียงโดยเจตนา ซึ่งกล่าวเป็นข้อ ๆ โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1.2.1 การกลายเสียงโดยไม่เจตนา หมายถึง การกลายเสียงของพยัญชนะหรือสระจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่งโดยที่ผู้ใช้ไม่ได้ตั้งใจ แต่เป็นไปเองโดยธรรมชาติของเสียงที่แวดล้อมอยู่ แบ่งออกได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

(1) การกลมกลืนเสียง (assimilation) หมายถึง การที่เสียงเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมหรือเสียงข้างเคียง เสียงหนึ่งจะกลายไปมีเสียงคล้ายหรือเหมือนกับอีกเสียงหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1) การกลมกลืนเสียงแบบสมบูรณ์ (complete assimilation) หมายถึง เสียงที่ถูกกลมกลืนมีเสียงเหมือนกับเสียงข้างเคียงทุกประการ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. การกลมกลืนเสียงไปข้างหน้า (progressive assimilation) หมายถึง การที่เสียงหน้ามีอิทธิพลเหนี่ยวนำเอาเสียงหลังให้กลมกลืนเสียงกับเสียงหน้า ในภาษาไทยมักจะเป็นภาษาพูด ตัวอย่าง เช่น

สิบเอ็ด	>	สิบเบ็ด
อย่างนี้	>	อย่างจี
วันอังคาร	>	วันนังการ

ในภาษาสันสกฤต พยัญชนะตั้งโยค (พยัญชนะซ้อน) เสียงหน้าจะกลมกลืนเสียงกับเสียงหลังในภาษาบาลี เช่น

ภาษาสันสกฤต		ภาษาบาลี
-------------	--	----------

มิตร	>	มิตฺต
อคฺนึ	>	อคฺคิ
จกฺร	>	จกฺก

2. การกลมกลืนเสียงไปข้างหลัง (regressive assimilation)

หมายถึง การที่เสียงหลังมีอิทธิพลเหนี่ยวเอาเสียงหน้าให้มากลมกลืนเสียงกับเสียงหลัง ตัวอย่าง เช่น

เต้าเจี้ยว	>	เจ้าเจี้ยว
มนิลา	>	มลิลา

ในภาษาสันสกฤต พยัญชนะตั้งโยค (พยัญชนะซ้อน) เสียงหลังจะกลมกลืนเสียงกับเสียงหน้าในภาษาบาลี ตัวอย่าง เช่น

ภาษาสันสกฤต		ภาษาบาลี
ชรฺม	>	ชฺมม
กิรฺติ	>	กิตฺติ
สิลฺป	>	สิปฺป

2) การกลมกลืนเสียงบางส่วน (partial assimilation) หมายถึง

เสียงที่กลมกลืนกันแล้ว ยังอยู่ในพยัญชนะวรรคเดียวกัน มีเสียงคล้ายคลึงกัน ตัวอย่าง เช่น

หก ล้ม	>	หก - กะ - ล้ม
ซัก เย่อ	>	ซัก - กะ - เย่อ
ตก ใจ	>	ตก - กะ - ใจ

คำบางคำในภาษาสันสกฤต เมื่อเป็นภาษาบาลีจะเกิดการกลมกลืนเสียงให้อยู่ในพยัญชนะวรรคเดียวกัน เช่น

ภาษาสันสกฤต	ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต	ภาษาบาลี
ภิกษุ	> ภิกขุ	ยกษ	> ยกข
จกษุ	> จกขุ	ตึกษา	> ตักขา

3) การกลมกลืนเสียงร่วม (reciprocal assimilation) หมายถึง เสียงหน้าและเสียงหลังต่างเหนียวรั้งกัน เช่น

ทีเคียว	> เทียว	หรือไม้	> ไหม
พยัญชนะ	> เพี้ยญชนะ	คินัน	> เคียน

(2) การสับเสียง (metathesis) หมายถึง การที่เสียงเปลี่ยนไปโดยเสียงในคำสับตำแหน่งกัน เสียงที่ควรออกเสียงก่อนมาออกเสียงทีหลัง เสียงที่ควรออกเสียงทีหลัง แต่กลับมาออกเสียงก่อน เช่น

ภาษาไทยกลาง	ภาษาถิ่นอีสานบางถิ่น	ภาษาไทยกลาง	ภาษาถิ่นอีสานบางถิ่น
ตะแกรง	> กะแตง	ตะกร้า	> กะด้า
ตะไกร	> กะไต	ตะกร้อ	> กะต้อ

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อมีการสับเสียงจะตัดเสียง ร ออก ทั้งนี้เพราะโดยปกติชาวอีสานไม่ถนัดที่จะออกเสียงคำที่ ร กล้าอยู่แล้ว การสับเสียงเป็นไปโดยที่ผู้พูดไม่เจตนา ส่วนการสับเสียงที่ผู้พูดเจตนาหรือจงใจ เรียกว่า คำพวน

คำพวน หมายถึง คำที่สับเสียงสระและเสียงพยัญชนะท้ายโดยเจตนา หากไม่เจตนาจะเป็นคำสับเสียง (สนธิ บุญฤทธิ์ 2538 : 1) ตัวอย่าง เช่น

กล้วยไม้	พวนเป็น	ไถ้กล้วย	ขาลาย	พวนเป็น	ขายลา
สอยดาว	”	สาวดอย	สีขาวแดง	”	แสงขาวดี

คำภาษาสันสกฤตที่มีเสียง ศ ษ ส ห นำหน้าคำอื่น ศ ษ ส จะกลายเป็น ห ก่อน แล้วจึงสับเสียงเมื่อเป็นภาษาบาลี เช่น

ภาษาสันสกฤต		ภาษาบาลี
กฤษณา	> กฤษณา	> กณหา (คำ)
วิสมย	> วิสมย	> วิมหย (ความชื่นชม)
อุษณ	> อุษณ	> อุณห (ร้อน อบอูน)

นอกจากนี้ คำภาษาสันสกฤตคำว่า ชิวหา เมื่อเป็นภาษาบาลีใช้ ชิวหา แปลว่า
 ถิ่น

(3) การย้ายเสียง (sound shift) หมายถึง การที่เสียงพยัญชนะหรือสระเปลี่ยนเสียงหรือย้ายเสียงจากเสียงหนึ่งไปเป็นอีกเสียงหนึ่ง

1) การย้ายเสียงพยัญชนะ มีดังนี้

1. ตัวอย่างในภาษาไทย เช่น

โน้น > โพน	นุ่น > พูน
รัก > ฮัก (ถิ่นเหนือ-อีสาน)	ราก > ฮาก (ถิ่นเหนือ-อีสาน)
ไซ้ > ไ้ (")	ชาย > ซาย (")
งาน > ฮาน (ถิ่นใต้)	เงิน > เฮิน (ถิ่นใต้)

2. ตัวอย่างในภาษาเขมรที่ใช้ในภาษาไทย เช่น

ผทม > ประทม > บรรทม
ผจง > ประจง > บรรจง
ขจาย > กะจาย > กระจาย

2) การย้ายเสียงสระ มีดังนี้

1. ตัวอย่างในภาษาไทย เช่น

มะเขือ > มั๊กเขอ (ไทยใหญ่)	เสื่อ > เสอ (ไทยใหญ่)
เหล็ก > แล็ก (ถิ่นใต้)	เจ็บ > แจ็บ (ถิ่นใต้)
เวย > แอว (ถิ่นเหนือ)	เปลว > แปว (ถิ่นเหนือ)
เมือง > เมียง (ถิ่นอีสาน)	เนื้อ > เนี้ย (ถิ่นอีสาน)

2. ตัวอย่างในภาษาที่ปรากฏในศิลาจารึกกับภาษาไทยปัจจุบัน เช่น

ภาษาที่ปรากฏในศิลาจารึก	ภาษาไทยปัจจุบัน
โสง	สอง
โอย	อวย
เงือน	เงิน
ช้อย	ช่วย

(4) การกลายเสียงวรรณยุกต์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเสียงสูงต่ำ บรรจบ พันธุมธา (2523 : 63) กล่าวว่า “เสียงสูงต่ำในภาษาถิ่นต่างกันอาจเทียบได้เป็นระบบ” มีตัวอย่าง ดังนี้

1) ภาษาไทย เปรียบเทียบเสียงสูงต่ำ เทียบได้เป็นระบบ ระหว่างภาษากรุงเทพฯ กับภาษาถิ่น

เสียงสามัญ (ภาษากรุงเทพฯ)	เสียงจัตวา (ภาษาถิ่นเหนือไทยใหญ่)
กา	ก้า
ตาย	ต้าย
บาง	หมาง
เสียงสามัญ (ภาษากรุงเทพฯ)	เสียงโท (ภาษาไทคำตี้)*
กา	ก้า
ตาย	ต้าย
บาง	ม่าง
เสียงจัตวา (ภาษากรุงเทพฯ)	เสียงโท (ถิ่นใต้)
โฌม	โฆ่ม
โฌไล	โฆไล
เสียงเอก (ภาษากรุงเทพฯ)	เสียงจัตวา (ถิ่นใต้)
ป้า	ป๊า
กึ่งก้า	กึ่งก้า
เช่า	เช่า

2) ภาษาต่างประเทศที่ไทยรับมาใช้ ภาษาใดไม่มีเสียงวรรณยุกต์ เราก็เปลี่ยนให้มีเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้สะดวกในการออกเสียง ตัวอย่าง เช่น

ภาษาชวา-มลายู ออกเสียงเป็นเสียงสามัญจะกลายเป็นเสียงจัตวาในภาษาไทย เช่น

ภาษาชวา-มลายู	ภาษาไทยใช้
บุลัน (bulan)	บุหลัน (พระจันทร์)
บุงา (bunga)	บุหงา (ดอกไม้)
เดวา (dewa)	แดหว่า (เทวา เทวดา)

* ไทคำตี้ หรือเรียกว่า ไทข่าตี้ เป็นชาวไทกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศพม่า

ภาษาอังกฤษก็มีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์เพื่อให้สะดวกในการออกเสียง เช่น

ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทยใช้
Johnson	จอห์นสันหรือจอห์นซัน
New York	นิวยอร์กหรือนิวฮอก

(5) เสียงกร่อน (phonetic decay) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาแล้ว แต่สิ้นจะพาไป ทำให้เสียงของคำบางคำหดสั้นหรือหายไป ดังนี้

1) ตัวอย่างในภาษาไทย เช่น

ฉันทัน	กร่อนเป็น	ฉันทัน	กร่อนเป็น	ฉันทัน	กร่อนเป็น
หมากม่วง	”	มะม่วง	หมากพร้าว	”	มะพร้าว
ดาวัน	”	ตะวัน	ดาปู	”	ตะปู
ต้นเคียน	”	ตะเคียน	ต้นแบก	”	ตะแบก
สายเอว	”	สะเอว	สายคือ	”	สะคือ
ตัวขาบ	”	ตะขาบ	ตัวกวด	”	ตะกวด

ฯลฯ

2) ตัวอย่างในคำภาษาบาลีสันสกฤต เมื่อไทยนำมาใช้เราก็กร่อนเสียง เช่น

บาลี	กร่อนเป็น	บาลี
นิต (นี - ละ)	”	นิต (นิน)
วิณา (วี - นา)	”	พิน (พิน)

(6) เสียงเลื่อน (glides) หมายถึง เสียงสระที่แทรกเข้ามาขณะทีออกเสียงคำควบกล้ำ มีตัวอย่าง ดังนี้

1) ในภาษาไทยจะปรากฏเสียงสระ เออ แทรกอยู่ในคำควบกล้ำ แต่ไม่ชัดเจน เช่น

ความ	>	เคอ - วาม
คราว	>	เคอ - ราว
กวาง	>	เกอ - วาง

2) คำในภาษาบาลีสันสกฤตที่มีเสียงกล้ำ (มีพยัญชนะประสมหรือพยัญชนะสัง โยค) ถ้าเป็นคำภาษาบาลีมักเติม อิ เป็นเสียงเลื่อนอยู่ระหว่างเสียงกล้ำ เช่น

ภาษาสันสกฤต	ภาษาบาลี	ไทยใช้
วชร	วชิร	วชิระ วชิรา วิเชียร เพชร
อาจารย์	อาจารย์	อาจารย์
สุรย	สุริย	สุริยะ สุริยา สุริย์ สุรย์
	ฯลฯ	

3) คำภาษาต่างประเทศที่เรารับมาใช้ เรายังแทรกเสียงสระลงระหว่างพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงกล้ำ เพื่อจะได้ออกเสียงสะดวกขึ้น ตัวอย่าง เช่น

- ภาษาสันสกฤต

ภาษาสันสกฤต	ไทยออกเสียง
สตรี (stri)	สะ - ตรี (sa- trii)
สุวสติ (svasti)	สะ - หวัด - ดี (sa- wát - dii)
เกษม (kṣema)	กะ - เสม (ka- sĕem)

- ภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษ	ไทยออกเสียง
brandy	บะ - หรั้น - ดี (บรัันดี)
slang	สะ - แลง (สแลง)
stamp	สะ - เตม (แสตมป์)

1.2.2 การกลายเสียงโดยเจตนา หมายถึง การกลายเสียงของพยัญชนะหรือสระ จากเสียงหนึ่งไปอีกเสียงหนึ่ง โดยผู้ใช้ภาษามีเจตนาจะให้ฟังแล้วไพเราะมากกว่าเพื่อให้มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้ บางทีก็เป็นการเข้าใจผิดทำให้เสียงเปลี่ยนแปลงผิดไปได้ การกลายเสียงโดยเจตนา แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

(1) การลากเข้าความ (popular etymology) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเสียงของคำภาษาต่างประเทศ หรือ คำภาษาถิ่นที่ไม่สามารถแปลความหมายได้ ให้มีเสียงที่เป็นคำที่มีความหมายแปลได้ในภาษาของตน ตัวอย่าง เช่น

1) การลากเข้าความของคำยืมที่ใช้ในภาษาถิ่นใต้ เช่น

กีวี kiwi (ยาคักรองเท้า)	ลากเข้าความเป็น	จี้วี
ควินิน quinine (ยารักษาโรคมาลาเรีย)	”	จิ้นิน
ติมบะ timba (ภาชนะตักน้ำทำด้วยกาบหมาก)	”	ติหมา หมา

2) การลากเข้าความของคำยืมภาษาต่างประเทศ มีดังนี้

1. ภาษาอังกฤษ

Bradley (ชื่อคน)	ลากเข้าความเป็น	ปลัดเล
government	”	กั๊ดพินมัน
uniform	”	อยู่ในฟอร์ม

2. ภาษาจีน

โจ้วก๊วย (กางเกงจีนขาสั้น)	ลากเข้าความเป็น	ขา ก๊วย
จ้อซัว (เศรษฐีจีน)	”	เจ้าสัว
เถ่าแก (ชายจีนเจ้าของกิจการ)	”	เถ่าแก (พ้องเสียงกับคำว่า เฒ่าแก)

(2) การใช้แนวเทียบ (analogy) หมายถึง การที่ผู้ใช้ภาษายึดเอาลักษณะที่ตนคุ้นเคยมาเป็นแนวเทียบ ทั้ง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลย แนวเทียบเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีความสะดวกในการเรียนรู้ภาษา เด็กหัดพูดจะอาศัยแนวเทียบเป็นเครื่องช่วย เช่น เด็กได้ยินผู้ใหญ่พูดว่า หมาดำ เมื่อเห็น แมวดำ ฟ้าดำ แว่นตาดำ ก็จะมีแนวเทียบ ไม่พูดว่า ดำแมว ดำฟ้า ดำแว่นตา หรือประโยคที่ว่า เขากินข้าวมาก ก็จะเป็นแนวเทียบประโยคอื่น ๆ เช่น เขาอ่านหนังสือมาก คงไม่พูดว่า เขาอ่านมากหนังสือ แต่การอาศัยแนวเทียบก็อาจจะผิดได้เหมือนกัน เช่น คำว่า รับประทาน เป็นคำสุภาพของคำว่า กิน เช่น จั๊นรับประทานอาหาร แนวเทียบผิดสุนั้รับประทานอาหาร จูรับประทานคางคก แมวรับประทานหนู เป็นต้น การใช้แนวเทียบผิดอาจจะทำให้ผิดไวยากรณ์ไปได้ เช่น ในภาษาอังกฤษ คำกริยาที่เป็นอดีตกาล มักเติมปัจจัย -ed ไว้ท้ายคำ เช่น คำว่า walk - walked บางคำก็จะใช้แนวเทียบนี้ได้ แต่บางคำใช้แนวเทียบนี้ก็ผิด เช่น go จะใช้ goed ไม่ได้ จะต้องใช้ went

ในภาษาไทยมีคำที่มี กะ กระ เต็มหน้า เนื่องจากคำที่เราตัดส่วนของเสียงในคำที่เป็นแม่ กก ตัวอย่าง เช่น

นกจาบ	เป็น	นกกะจาบ	นกกะจาบ
ผักเจด	”	ผักกะเจด	ผักกระเจด
ลูกคุม	”	ลูกกะคุม	ลูกกระคุม

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการใช้แนวเทียบผิด ดังนี้

1) ในภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น

ดูก	เป็น	กระดูก	คำค้าง	เป็น	กะคำกะค้าง
นั่น	เป็น	กระนั่น	พุ่มฟาย	เป็น	กระพุ่มกระฟาย

2) ในภาษาต่างประเทศที่รับมาใช้ คำในภาษาเดิมไม่มีคำว่า

กระ เมื่อยืมมาใช้มีคำว่า กระ ตัวอย่าง เช่น

- ภาษาเขมร

เกี๋ยล	>	กระเรียน
กุ่มบง (คือมบอง)	>	กระบอง
กญเซี (กัญเซอ)	>	กระเซอ

(3) การตัดเสียง (loss of sound) หมายถึง การที่เสียงของภาษาถูกตัดออกไปโดยจงใจ ซึ่งอาจเป็นเสียงสระหรือพยัญชนะ หรือเป็นหนึ่งพยางค์ก็ได้ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) ตัดเสียงหน้า (aphesis) หมายถึง เสียงที่ถูกตัดไปเป็นตำแหน่งต้นคำ ตัวอย่าง เช่น

ภาษาไทยกลาง	ภาษาถิ่นใต้
กำไร kam - rai	mrai ไหมร
สำโรง sam - roong	mroong โหมรง
สำรับ sam - ráp	mrap หมุรับ

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ถ้านำภาษาไทยกลางเทียบกับภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นใต้เปลี่ยนไปโดยการตัดเสียงพยัญชนะ 1 เสียง และเสียงสระ 1 เสียง ในตำแหน่งต้นคำ

นอกจากนี้ คำภาษาถิ่นใต้ยังนิยมตัดเสียงพยางค์แรกของคำ เช่น

ตลาด	>	หลาด	ตะวัน	>	หวัน
มะพร้าว	>	พร้าว	มะม่วง	>	ม่วง ฯลฯ

ลักษณะเช่นนี้ ภาษาไทยกลางก็มีบ้างบางคำ เช่น

รับประทาน > ทาน   พัทลุง > (เมือง) ลุง

2) ตัดเสียงกลาง (syncope) หมายถึง เสียงที่ถูกตัดไปเป็น
ตำแหน่งกลางคำ ตัวอย่าง เช่น

ชีพิตักษัย > ชีพิตักษัย (ตัดเสียงสระ อี)
สีหนุ > สีหนุ (ตัดเสียงพยัญชนะ ห ที่ซ้ำเสียง)
พยายาม > พยาม (ตัดเสียง ยา ตัดทั้งพยางค์)

3) ตัดเสียงหลัง (apocope) หมายถึง เสียงที่ถูกตัดไปเป็น
ตำแหน่งท้ายคำ ตัวอย่าง เช่น

วิญญาน (วิน - ยา - นะ) > วิญญาน์ (วิน - ยา)
สังขาร (สัง - ขา - ระ) > สังขาร์ (สัง - ขา)
ไมโครโฟน (microphone) > ไมค์
แชมเปียน (champion) > แชมป์

(4) การเพิ่มเสียง (add of sound) หมายถึง การเพิ่มเสียงเข้ามาใช้ใน
ภาษาโดยจงใจ การเพิ่มเสียงเป็นกระบวนการตรงกันข้ามกับการตัดเสียง มี 3 ลักษณะ ดัง
ต่อไปนี้

1) เพิ่มเสียงหน้า (prosthesis) หมายถึง เสียงที่เพิ่มเข้าไปเป็น
ตำแหน่งต้นคำ มีดังต่อไปนี้

1. คำที่เกิดจากคำ 2 คำมาต่อกัน ตัวสะกดของคำแรกจะมี
เสียง อะ แทรกเข้าระหว่างกลาง มักจะเกิดในคำที่มีตัวสะกดเป็นแม่ กก เมื่อแยกคำทั้ง 2 ออก
แล้วเสียง อะ ก็จะเป็นเสียง กะ หรือ กระจ ติดอยู่ตำแหน่งต้นคำของคำท้าย ทั้งนี้เพราะอิทธิพล
ของเสียงตัวสะกดแม่ กก นั้นเอง ตัวอย่างเช่น

ผักชาย > กะชาย กระจชาย   ลูกเดือก > กะเดือก กระจเดือก
ผักพังโหม > กะพังโหม กระจพังโหม   ลูกสุน > กะสุน กระจสุน

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อแยกคำแล้ว คำท้ายจะมีเสียง กะ หรือ กระจ
เพิ่มในตำแหน่งต้นคำ

2. คำที่เกิดจากการเติม อี เข้าข้างหน้า ตัวอย่างเช่น

อีแรง (ชื่อนก)	อีโต้ (มีคโต้)
อีเล้ง (โอ่งขนาดใหญ่)	อีสุกอีใส (ชื่อโรคติดต่อชนิดหนึ่ง)

3. คำที่เพิ่มเข้ามาข้างหน้าโดยไม่มี ความหมาย ซึ่งมักจะเป็น

ภาษาพูด ตัวอย่างเช่น

การบังการบ้าน	ผลมังผลไม้
หนังสือหนังสือ	อาหารอาหาร ฯลฯ

2) เพิ่มเสียงกลาง (epenthesis) หมายถึง เสียงที่เพิ่มเข้าไปเป็น

ตำแหน่งกลางคำ มีดังต่อไปนี้

1. คำที่มีเสียงเพิ่มขึ้นกลางคำจะไม่ใช่ในภาษาเขียน มีแต่

เฉพาะในภาษาพูดเท่านั้น ตัวอย่าง เช่น

ตกใจ	>	ตก - กะ - ใจ
หกล้ม	>	หก - กะ - ล้ม หก - คะ - ล้ม

2. คำที่มีเสียงเพิ่มขึ้นกลางคำ เพื่อให้สัมผัสคล้องจองเกิด

ความไพเราะ ความหมายของคำจะอยู่ที่คำหน้าและคำท้าย ตัวอย่าง เช่น

สี่สนวรรณะ	วัดวาอาราม	เจ็บไข้ได้ป่วย	ติดสอยห้อยตาม
รบราฆ่าฟัน	ส่วยสาอากร	สุมามาลัย	ยุพาพิน

3) เพิ่มเสียงหลัง (paragoge) หมายถึง เสียงที่เพิ่มเข้าไปเป็น

ตำแหน่ง ท้ายคำ มักจะใช้ในคำประพันธ์โดยการเติม อิน อิศ (แผลงเป็น เอก) เป็นเสียงหลัง ตัวอย่าง เช่น

กาย + อิน	>	กายิน	กาย + อิศ	>	กายยศ
นาวา + อิน	>	นาวิน	นาวา + อิศ	>	นาวยศ ฯลฯ

2. การกลายความหมาย

การกลายความหมาย เป็นกระบวนการทางธรรมชาติอีกอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นเนื่องจากภาษาเป็นเหมือนสิ่งที่มีชีวิต มีคำที่เกิดใหม่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา คำที่ไม่ใช้ก็ตายไป ส่วนคำที่ใช้อยู่ความหมายก็จะเปลี่ยนแปลงไป 3 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก และความหมายย้ายที่ ดังจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายแคบเข้า หมายถึง ความหมายของคำนั้น ๆ เดิมมีหลายความหมาย แต่นำมาใช้เฉพาะความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

บ่าว เดิมหมายถึงผู้ชายทั่วไป เมื่อนำมาใช้ความหมายแคบเข้าเป็นความหมายเฉพาะผู้ชายที่กำลังจะแต่งงาน เรียกว่า เจ้าบ่าว .

เสือ เดิมหมายถึง เสือตัว ๆ ไป เมื่อนำคำอื่นมาประกอบทำให้ความหมายแคบเข้า เช่น เสือดาว เสือโคร่ง เสือปลา เป็นต้น

หมอ เดิมหมายถึง หมอตัว ๆ ไป เมื่อนำคำอื่นมาประกอบทำให้ความหมายแคบเข้า เช่น หมอคู หมอนวด หมอลำ หมอความ ฯลฯ

ข้อสังเกต หากพูดคำว่า เสือ และ หมอ ไม่ประกอบกับคำอื่น มักจะหมายถึง เสือโคร่ง และ หมอรักษาโรค

2.2 ความหมายกว้างออก หมายถึง ความหมายของคำนั้น ๆ เดิมมีความหมายเฉพาะอย่าง แต่นำมาใช้กับสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น

สวน เดิมหมายถึง ที่เพาะปลูกต้นไม้ ความหมายกว้างออกเป็น สวนสัตว์ สวนงู สวนสน สวนเด็ก เป็นต้น

หัว เดิมหมายถึง ส่วนของร่างกายตั้งแต่คอขึ้นไป ความหมายกว้างออกเป็น หัวแข็ง หัวคือ หัวเสีย หัวคะแนน หัวขโมย เป็นต้น

กิน เดิมหมายถึง เคี้ยว กลืน ความหมายกว้างออกเป็น กินเวลา กินใจ กินเปล่า กินตำแหน่ง เป็นต้น

แพ็บ เดิมหมายถึง ผงซักฟอกยี่ห้อหนึ่ง ความหมายกว้างออก หมายถึง ผงซักฟอกทุกชนิด ไม่จำเป็นต้องเป็นยี่ห้อแพ็บ

2.3 ความหมายย้ายที่ หมายถึง ความหมายของคำนั้น ๆ เดิมมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไม่มีเค้าความหมายเดิมเหลืออยู่ เช่น

บ่าว เดิมหมายถึงผู้ชายทั่วไปหรือชายหนุ่ม ต่อมาความหมายย้ายที่มาเป็นข้าทาส

แพ้ เดิมหมายถึง ชนะ ส่วนคำว่า แพ้ เดิมใช้ศัพท์คำว่า พ่าย ต่อมา คำว่า แพ้ มีความหมายย้ายที่เป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับ ชนะ

วิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาในภาษาไทย

วิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยมีวิธีการ 3 วิธี ได้แก่ การทับศัพท์ การแปลศัพท์ และการบัญญัติศัพท์ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การทับศัพท์

การทับศัพท์ (transliteration) หมายถึง การนำคำศัพท์จากภาษาหนึ่งเข้าไปใช้ในอีกภาษาหนึ่ง โดยพยายามให้ออกเสียงใกล้เคียงกับภาษาเดิมที่ยืมมา การทับศัพท์ทำได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 การทับศัพท์โดยตรง เป็นการทับศัพท์แบบถ่ายเสียงอักษรมาตัวต่อตัว พยายามรักษาเสียงของภาษาเดิมที่ยืมมาให้ได้หรือใกล้เคียงกับภาษาเดิมมากที่สุด วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526 : 130) กล่าวว่า “การที่จะออกเสียงโดยรักษาเสียงเดิมไว้มากน้อยเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับความคล้ายคลึงของระบบเสียงของภาษาที่ให้ยืมและภาษาที่เป็นผู้ยืม” จะเห็นได้ว่า ระบบเสียงของภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกับระบบเสียงของภาษาจีนแต่จีวมากกว่าระบบเสียงภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเรื่องพยัญชนะตัวสะกดของไทยเหมือนกับของจีน ดังนั้น คำภาษาจีนที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย จึงยังคงเสียงเดิมได้มากกว่าภาษาอังกฤษ เช่น ก้วยเตี้ยว กังฉิน ตุ่นก๊ก หุน เกี้ยว จิม ฯลฯ แต่ในภาษาอังกฤษมีพยัญชนะตัวสะกดหลายเสียงที่ต่างกันไปจากภาษาไทย ดังนั้น คำยืมบางคำจึงต้องปรับเปลี่ยนเสียงให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย เช่น

football [futbɔɔl]   ไทยใช้   ฟุตบอล [fút-bɔɔn]

tennis [tennis]   ไทยใช้   เทนนิส [then-nít]

ฯลฯ

1.2 การทับศัพท์โดยการปรับเสียงหรือเปลี่ยนแปลงเสียง เพื่อความสะดวกในการออกเสียงในภาษาไทย จำแนกได้ 6 ลักษณะดังต่อไปนี้

1.2.1 การปรับหรือเปลี่ยนแปลงเสียงสระ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสระเสียงเดิมให้เป็นสระเสียงอื่น เพื่อความสะดวกในการออกเสียงภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น

สีมา [sīmā]   เปลี่ยนเป็น   เสมา [sĕe-maa]

ปติ [pati]   ”   บดี [bɔɔ-dii]

เฐียร	[daə]	เปลี่ยนเป็น	เคิน	[dɔɔn]
glue	[gluɯ]	”	กาว	[kaaw]

ฯลฯ

1.2.2 การปรับหรือเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ เป็นการเปลี่ยนแปลงเสียงจากพยัญชนะต้นหรือเสียงพยัญชนะท้าย เพื่อให้ออกเสียงสะดวก ดังนี้

(1) พยัญชนะต้นในภาษาไทยไม่มีเสียงบางเสียงซึ่งมีในภาษาต่างประเทศ เมื่อรับมาใช้จึงปรับเป็นเสียงพยัญชนะที่มีอยู่ในภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น

view	[vju:]	เปลี่ยนเป็น	วิว	[wiw]
zipper	[zippə]	”	ซิป	[síp]
ทักษิณา	[dakshinā]	”	ทักษิณ	[thák-sín]

ฯลฯ

นอกจากนี้มีคำบางคำ เสียงพยัญชนะในภาษาไทยมีอยู่แล้ว แต่เมื่อรับมาใช้มีการปรับเสียงเพื่อให้ออกเสียงได้สะดวกยิ่งขึ้น ตัวอย่าง เช่น

ปีตา	[pitā]	เปลี่ยนเป็น	บิดา	[biʔ-daa]
คติ	[gati]	”	คดี	[khaʔ-dii]
ปาป	[pāpa]	”	บาป	[báap]

ฯลฯ

(2) พยัญชนะท้ายในภาษาไทยมี 9 เสียง คือ [-k, -t, -ŋ, -n, -m, -y, -w, -ʔ] เมื่อไทยรับคำภาษาต่างประเทศซึ่งมีบางเสียงผิดจากภาษาไทย เราก็จะปรับเสียงตัวสะกดนั้นให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น

มนัส	[manas]	เปลี่ยนเป็น	มนัส	[maʔ-nát]
ถวิล	[thwil]	”	ถวิล	[thaʔ-wín]
bonus	[bounəs]	”	โบนัส	[boo-nát]

ฯลฯ

1.2.3 การปรับหรือเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ เป็นการเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์หนึ่งไปเป็นเสียงอีกวรรณยุกต์หนึ่ง ตัวอย่าง เช่น

boy	[bɔi]	เปลี่ยนเป็น	บ๊อย	[bɔ̌y]
สินเท	[sinɛ̌ha]	”	เสน่ห์	[saʔ - ně]
เอกา	[ɛ̌kɑ]	”	เอ้กา	[ʔɛ̌e - kaa]

ฯลฯ

1.2.4 การตัดเสียง ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อการกลายเสียงโดยเจตนา มีวิธีการตัดเสียงได้ดังนี้

(1) การตัดเสียงสระพยัญชนะในตำแหน่งต้นคำ เป็นการตัดเสียงพยางค์แรกของคำ

1) ตัวอย่าง การตัดเสียงพยางค์แรกของคำในคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น

อนุช (น้องชาย)	เป็น	นุช (น้องสาว)
อภิรมย์	เป็น	ภิรมย์
สามเณร	เป็น	เณร

2) ตัวอย่าง การตัดเสียงพยางค์แรกของคำในคำยืมภาษาอังกฤษ

ยูนิฟอร์ม (uniform)	เป็น	ฟอร์ม
นัมเบอร์ (number)	”	เบอร์
ดับเบิล (double)	”	เบิล

ฯลฯ

(2) การตัดเสียงสระพยัญชนะในตำแหน่งกลางคำ เป็นการตัดเสียงพยางค์กลางของคำ ตัวอย่าง การตัดเสียงพยางค์กลางของคำในคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต

อรุโณทัย	เป็น	อโณทัย
ชนมวรุษา	”	ชนษา

ฯลฯ

(3) การตัดเสียงสระ พยัญชนะในตำแหน่งท้ายคำ เป็นการตัดพยางค์ท้ายของคำ

1) ตัวอย่าง การตัดเสียงพยางค์ท้ายของคำในคำยืมภาษา

สันสกฤต

กุศล [kuśala]	เป็น	กุศล [kuʔ-sǒn]
กल्प [kalpa]	”	กัลป์ [kan]

2) ตัวอย่าง การตัดเสียงพยางค์ท้ายของคำในคำยืมภาษาอังกฤษ

แชมเปียน (champion)	เป็น	แชมป์
ไมโครโฟน (microphone)	”	ไมค์

1.2.5 การเพิ่มเสียง เป็นการเติมเสียงสระหรือพยัญชนะลงไปในคำเดิม มีวิธีการเพิ่มเสียงดังนี้

(1) การเพิ่มเสียงสระ ตัวอย่าง เช่น

ski [skii]	เพิ่มเสียงเป็น	สกี [saʔ-kii]
สถาน [sthāna]	”	สถาน [saʔ-thāan]
ขกาย [khcaay]	”	ขกาย [khaʔ-caay]

(2) การเพิ่มเสียงพยัญชนะ ตัวอย่าง เช่น

มาตา [mātā]	เพิ่มเสียงเป็น	มารดา [maan-daa]
มายา [māyā]	”	มารยา [maan-yaa]
มกุฏ [makuṭa]	”	มงกุฏ [moŋ -kùt]

1.2.6 การลากเข้าความ เป็นการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำยืมเพื่อให้สะดวกในการออกเสียง โดยการพยายามแปลงเสียงให้เข้าหาเสียงหรือความหมายที่ตนเองพอจะเข้าใจ และคุ้นเคยโดยเจตนา การลากเข้าความส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ มลายู เป็นต้น มีดังต่อไปนี้

(1) คำลากเข้าความภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง เช่น

1) คำลากเข้าความที่เป็นชื่อคน

Henry Berny	ลากเข้าความเป็น	หันแตร์ บารนี
Rankin	”	แร็งกิน
Mac Farland	”	เมฆฟ้าลั่น

ฯลฯ

2) คำลากเข้าความที่เป็นชื่อชนชาติ บ้านเมือง

Government of Siam	ลากเข้าความเป็น	กัศพินมันสยาม
Portuguese	”	พุทธเกษ
	ฯลฯ	

3) คำลากเข้าความที่เป็นสิ่งของและอื่น ๆ

jug	ลากเข้าความเป็น	เหยือก
money net	”	มณีเนตร
station	”	สะเตแท่น
	ฯลฯ	

(2) คำลากเข้าความภาษาอาหรับ ตัวอย่าง เช่น

zafaran	ลากเข้าความเป็น	(หญ้า) ฝรั่ง
---------	-----------------	--------------

(3) คำลากเข้าความภาษาเปอร์เซีย ตัวอย่าง เช่น

lajward	ลากเข้าความเป็น	ราชาวดี
---------	-----------------	---------

(4) คำลากเข้าความภาษามลายู ตัวอย่าง เช่น

mayong	ลากเข้าความเป็น	ม้าย่อง (ชื่อเพลง)
maulud	”	เมาหลุด (ชื่อเพลง)

(5) คำลากเข้าความภาษาชวา ตัวอย่าง เช่น

เบลลา (bela)	ลากเข้าความเป็น	แบหลา
--------------	-----------------	-------

ปัจจุบันนี้ คำลากเข้าความที่มาจากคำภาษาอังกฤษไม่เป็นที่นิยมใช้กันอีกแล้ว เนื่องจากอารยธรรมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ของตะวันตกได้แพร่เข้ามาในประเทศไทยอย่างมากมาย คนไทยจึงจำเป็นต้องศึกษาภาษาอังกฤษ ทำให้สามารถออกเสียงคำภาษาอังกฤษได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับคำเดิมมาก

1.3 การทับศัพท์โดยการเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากภาษาเดิม การยืมคำแบบทับศัพท์มีจำนวนมากที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายจากภาษาเดิม ซึ่งจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ความหมายแคบเข้า หมายถึง ความหมายของคำในภาษาเดิมมีได้หลายอย่าง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย เราเลือกใช้เพียงความหมายเดียว หรือหลายความหมาย แต่น้อยกว่าความหมายในภาษาเดิม ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

(1) ภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายแคบเข้า
goal	จุดหมาย ประตูฟุตบอล	ประตูฟุตบอล
train	ฝึกหัด รถไฟ	ฝึกหัด

(2) ภาษาเขมร ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายแคบเข้า
เสียด	หิวทั่ว ๆ ไป	หิวชนิดหนึ่งซึ่งละเอียด
ตำหนัก	ที่พักทั่ว ๆ ไป	ที่พักสำหรับเจ้านาย

(3) ภาษาบาลี สันสกฤต ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายแคบเข้า
ชรา	แก่ เก่า	แก่ทางวัย (ใช้กับคน)
	เสื่อมโทรม (ใช้ทั่ว ๆ ไป)	
พายุ	ลมทั่ว ๆ ไป	ลมแรงจัด

1.3.2 ความหมายกว้างออก หมายถึง ความหมายของคำในภาษาเดิมมีน้อยอย่าง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย มีความหมายเพิ่มขึ้น โดยที่ยังมีคงความหมายเดิมอยู่ และได้เพิ่ม ความหมายใหม่ลงไป ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

(1) ภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายกว้างออก
kiwi	กีวี นกชนิดหนึ่ง	ชื่อนกชนิดหนึ่ง ยาขับร่งเท้า
furniture	เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเรือน	เครื่องเรือน เครื่องประดับร่างกาย

(2) ภาษาบาลี สันสกฤต ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายกว้างออก
กมล	ดอกบัว	ดอกบัว จิตใจ
มาลา	ระเบียบ ดอกไม้	หมวก พวงหรีด

(3) ภาษาจีน ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายกว้างออก
ไป๋	เสริมส่วนที่บกพร่อง	เสริมส่วนที่บกพร่อง เปลือยหรือ ค่อนข้างเปลือย เจตนาเปิดเผย อวัยวะบางส่วนที่ควรปกปิด

1.3.3 ความหมายย้ายที่ หมายถึง ความหมายของคำในภาษาเดิมมี
ความหมายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยจะเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากเดิม ดัง
ตัวอย่าง ต่อไปนี้

(1) ภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายย้ายที่
fit	ฟิต พอเหมาะ	คับ แน่น ไม่พอดี
week	วิก สัปดาห์	โรงละคร โรงภาพยนตร์

(2) ภาษาเขมร ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายย้ายที่
กำสรด	คนจน	โสภณ
วังเวง	หลง (เช่น หลงทาง)	ทางเปลี่ยว

(3) ภาษาบาลี สันสกฤต ตัวอย่าง เช่น

	ความหมายเดิม	ความหมายย้ายที่
อาวุโส	ภิกษุผู้ใหญ่เรียกผู้น้อย	ผู้ที่แก่กว่าในหน้าที่การงาน เป็นต้น
นิสิต	ลับ เสียม แหลมคม	ใช้เรียกผู้เรียนในมหาวิทยาลัย

(4) ภาษาจีน ตัวอย่าง เช่น

ความหมายเดิม	ความหมายย้ายที่
เขียน เทวดา ผู้วิเศษ	ผู้ที่เก่งหรือชำนาญในทางใด ทางหนึ่ง เช่น เขียนการพนัน
เกาเหลา หอสูง	แก๊งจัดชนิดหนึ่ง

2. การแปลศัพท์

การแปลศัพท์ (loan translation) หมายถึง การยืมความหมายของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ โดยการแปลความหมายของศัพท์ชนิดคำต่อคำ

วิธีการใช้คำในการแปลศัพท์ในภาษาไทยมี 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

2.1 ใช้คำไทยแปลคำภาษาต่างประเทศ ตัวอย่าง เช่น

ภาษาอังกฤษ

foot path	แปลเป็น	ทางเท้า (foot = เท้า path = ทางเดิน)
loan words	แปลเป็น	คำยืม (loan = ยืม words = คำ)
war ship	แปลเป็น	เรือรบ (war = รบ สงคราม ship = เรือ)
black sheep	แปลเป็น	แกะดำ (black = ดำ sheep = แกะ)

ภาษาจีน

เป๊าะเจ็ยะ	แปลเป็น	กินเปล่า (เป๊าะ = ขาว เปล่า เจ็ยะ = กิน)
แปะฉ่าย	แปลเป็น	ผักกาดขาว (เป๊าะ กลายเสียงเป็น แปะ = ขาว ฉ่าย = ผัก)

2.2 ใช้คำไทยประสมกับภาษาบาลีสันสกฤตหรือภาษาอื่น ๆ แปลคำภาษาต่างประเทศ ตัวอย่าง เช่น

birth control	แปลเป็น	คุมกำเนิด (birth = กำเนิด control = คุม) กำเนิด เป็นคำภาษาเขมร
table spoon	แปลเป็น	ช้อนโต๊ะ (table = โต๊ะ spoon = ช้อน) โต๊ะ เป็นคำภาษาจีน

honey moon แปลเป็น น้ำผึ้งพระจันทร์ (honey = น้ำผึ้ง
moon = พระจันทร์)
พระจันทร์ เป็นคำภาษาสันสกฤต

2.3 ใช้คำบาลี สันสกฤตแปลคำภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง เช่น

movie star แปลเป็น ดาราภาพยนตร์ (movie = ภาพยนตร์
star = ดารา)

telephone แปลเป็น โทรศัพท์ (tele = โทร (ไกล)
phone = ศัพท์ (เสียง))

television แปลเป็น โทรทัศน์ (tele = โทร (ไกล)
vision = ทัศน์ (เห็น))

2.4 ใช้คำภาษาไทยและคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษแปลคำภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง

เช่น

tear gas แปลเป็น แก๊สน้ำตา (tear = น้ำตา gas = แก๊ส)

air mail แปลเป็น เมลล์อากาศ (air = อากาศ mail = เมลล์)

neon light แปลเป็น ไฟนีออน (neon = นีออน light = ไฟ)

wedding card แปลเป็น การ์ดแต่งงาน (wedding = แต่งงาน
card = การ์ด)

๗๑๗

3. การบัญญัติศัพท์

การบัญญัติศัพท์ หมายถึง การยืมความหมายของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ มีลักษณะแตกต่างจากการแปลศัพท์ คือ ไม่ได้เป็นการแปลคำต่อคำ แต่เป็นการยืมความหมายเข้ามาใช้ในภาษา โดยการสร้างคำขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้กับความหมายที่ยืมมา คำประเภทนี้เป็นคำศัพท์ทางวิชาการต่างๆ ที่เราพยายามบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใช้แทนการทับศัพท์ ซึ่งเรียกกันว่า ศัพท์บัญญัติ

วิธีการใช้คำในการบัญญัติศัพท์ในภาษาไทยมี 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

3.1 ใช้คำไทยบัญญัติศัพท์ ตัวอย่าง เช่น

phoneme	บัญญัติศัพท์เป็น	หน่วยเสียง
sheet	”	แผ่นปลิว
electric	”	ไฟฟ้า
motivation	”	แรงจูงใจ
	ฯลฯ	

3.2 ใช้คำไทยประสมภาษาบาลีสันสกฤตหรือภาษาอื่น ๆ บัญญัติศัพท์ ตัวอย่าง

เช่น

newspaper	บัญญัติศัพท์เป็น	หนังสือพิมพ์
type writer	”	พิมพ์ดีด
chart	”	แผนภูมิ
data	”	ข้อมูล
	ฯลฯ	

3.3 ใช้คำภาษาบาลีสันสกฤตบัญญัติศัพท์ ตัวอย่าง เช่น

professor	บัญญัติศัพท์เป็น	ศาสตราจารย์
automatic	”	อัตโนมัติ
thesis	”	วิทยานิพนธ์
seminar	”	สัมมนา
	ฯลฯ	

ข้อนำสังเกต การบัญญัติศัพท์สมัยก่อน มักจะใช้คำไทย เช่น จุกยื่น ไฟฟ้า เรือรบ เครื่องบิน เป็นต้น ปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ยากที่จะสรรหาคำไทย โดด ๆ มาเรียงกันให้ได้ศัพท์ตามต้องการ จึงนิยมใช้ศัพท์ที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตมาบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นใช้ เช่น อุปนิสัย อุปสงค์ มโนภาพ โลกทัศน์ วิสัยทัศน์ โลกาวัดน์ มิติ สหสัมพันธ์ ฯลฯ

วิธีการสร้างศัพท์ขึ้นมาใหม่โดยใช้คำภาษาต่างประเทศ

การสร้างคำศัพท์ขึ้นมาใช้ในภาษา ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของภาษา คำศัพท์ที่สร้างขึ้นอาจจะโดยวิธีการนำคำมาประสมกัน หรือวิธีการสมาส สนธิก็ได้ เมื่อเรายืมเอาภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ เราจึงนำคำเหล่านั้นมาสร้างคำขึ้นใช้ในภาษาไทย ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

1. ใช้คำบาลี สันสกฤตประสมกับคำไทย ตัวอย่าง เช่น

ราชวัง	:	ราช (บาลี สันสกฤต)
		วัง (ไทย)
เทพเจ้า	:	เทพ (บาลี สันสกฤต)
		เจ้า (ไทย)
จุลจอม	:	จุล (บาลี สันสกฤต)
		จอม (ไทย)

ฯลฯ

2. ใช้คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ประสมกับคำไทย ตัวอย่าง เช่น

เส้นหมี่	:	เส้น (ไทย)
		หมี่ (จีน)
เขียวขจี	:	เขียว (ไทย)
		ขจี (เขมร)
น้อยหน้าหนังสือ	:	น้อยหน้า (มลายู)
		หนังสือ (ไทย)
เสื้อเชิ้ต	:	เสื้อ (ไทย)
		เชิ้ต (อังกฤษ)
ควงยี่หว่า	:	ควง (ไทย)
		ยี่หว่า (ชวา)

ฯลฯ

3. ใช้คำที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจแล้ว ซ้อนกับคำที่ยังไม่คุ้นเคย ตัวอย่าง เช่น

อิทธิฤทธิ์	:	อิทธิ (บาลี) ฤทธิ์ (สันสกฤต)
เสปียงอาหาร	:	เสปียง (เขมร) อาหาร (บาลี สันสกฤต)
แก้วเก้าเนาวรัตน์	:	แก้วเก้า (ไทย) เนาวรัตน์ (บาลี สันสกฤต)

ฯลฯ

4. ใช้คำภาษาต่างประเทศประสมกับภาษาต่างประเทศต่างภาษากัน ตัวอย่าง เช่น

รถเมล์	:	รถ (บาลี สันสกฤต) เมล์ (อังกฤษ)
ตำหนักเพชร	:	ตำหนัก (เขมร) เพชร (บาลี สันสกฤต)
ทุเรียนพันธุ์	:	ทุเรียน (มลายู) พันธุ์ (บาลี สันสกฤต)

ฯลฯ

5. ใช้วิธีการสมาสสนธิเพื่อสร้างคำขึ้นใช้ในภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น

ประวัติ	+	ศาสตร์	=	ประวัติศาสตร์	(สมาส)
สังคม	+	วิทยา	=	สังคมวิทยา	(สมาส)
ราช	+	อุทิศ	=	ราชอุทิศ	(สนธิ)
นร	+	อธิวาส	=	นราธิวาส	(สนธิ)

ฯลฯ

สาเหตุของการยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย

ทุกชาติทุกภาษาที่มีความสัมพันธ์กันเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ในด้านใด ก็จะมีการถ่ายทอดหยิบยืมภาษาซึ่งกันและกัน ไทยก็เช่นกันมีความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ กับชาวต่างประเทศมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ภาษาไทยจึงมีคำยืมภาษา

ต่างประเทศเข้ามาปะปนใช้อยู่เป็นจำนวนมาก สาเหตุของการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ก่อนที่ไทยจะมาครอบครองดินแดนที่เป็นอาณาเขตของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ดินแดนแถบนี้เคยมีเจ้าของเป็นชนชาติขอม ละว้า มอญ ผลัดกันมีอำนาจมาก่อน เมื่อไทยอพยพเข้ามาดินแดนแถบนี้เป็นของขอม ในตอนแรก ไทยได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลขอม แม้ภายหลังไทยตั้งตนขึ้นเป็นอิสระแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีสัมพันธ์ไมตรีกันอยู่ จึงทำให้เกิดการถ่ายทอดหีบยืมภาษาเข้ามาใช้มากมาย สังกัดจากภาษาไทย มีคำยืมเขมรเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นคำราชาศัพท์และคำธรรมดา ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ ไทยได้ทำศึกสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านตลอดมา ได้แก่ พม่า เขมร บางโอกาสก็ได้ติดต่อสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน นอกจากนี้ ไทยยังเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศอื่น ๆ เช่น โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส ฯลฯ ย่อมทำให้ภาษาต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามาปะปนในภาษาไทยได้ มีข้อน่าสังเกตว่า แม้ไทยจะทำศึกสงครามกับพม่ามากกว่าชาติอื่น ๆ ก็ตาม แต่คำยืมจากพม่าแทบจะไม่มีเลย

การอพยพโยกย้ายของชาวจีนที่มามีตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น ตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยจีนปิดประเทศ ก็มีอิทธิพลทำให้ภาษาจีนเข้าปะปนในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์ทางการค้าและอาหารการกินเป็นจำนวนมาก

2. สภาพทางภูมิศาสตร์ ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น ๆ หลาย ๆ ประเทศ ไทยภาคเหนือติดต่อกับพม่าและลาว ไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับลาวและเขมร ไทยภาคใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย เนื่องจากดินแดนใกล้ชิดติดต่อกัน ประชาชนทั้ง 2 ประเทศย่อมมีความเกี่ยวพันกันทางด้านเชื้อชาติ ที่อยู่อาศัย และการไปมาหาสู่ติดต่อกัน จึงทำให้เกิดการหีบยืมภาษาซึ่งกันและกัน โดยทั่วไปคนที่อยู่บริเวณชายแดนมักจะพูดได้ 2 ภาษา

3. อิทธิพลทางด้านศาสนา ไทยได้ยอมรับนับถือศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ ลัทธิมหายานตามชนชาติเจ้าของถิ่นเดิมในดินแดนสุวรรณภูมิ คัมภีร์ของทั้งสองศาสนาใช้ภาษาสันสกฤต ต่อมาสมัยสุโขทัย ไทยได้รับเอาพุทธศาสนาเถรวาทมาเป็นศาสนาประจำชาติซึ่งใช้ภาษาบาลี ดังนั้น ไทยจึงยืมคำภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทย เพราะอิทธิพลจากพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ นอกจากนั้น สมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ไทยยังได้รับอิทธิพลจากการที่มิชชันนารีเข้ามาสอนศาสนาคริสต์ ทำให้ไทยรับเอาภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสเข้ามาใช้ในภาษาไทย คำยืมเหล่านี้ เนื่องจากนำเข้ามาใช้ปะปนใน

ภาษาไทยมาเป็นเวลายาวนาน และมีคำศัพท์ใช้มากมายในภาษา จนบางครั้งอาจจะลืมไปว่า คำต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นคำยืม เข้าใจว่าเป็นคำไทยแท้ดั้งเดิม

4. อิทธิพลทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ไทยได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ จากอินเดียมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ถึงแม้ว่าไทยไม่มีอาณาเขตติดต่อกับอินเดียโดยตรงก็ตาม แต่ไทยก็ได้รับเอาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ มาโดยผ่านทางเขมรและมลายู เพราะอิทธิพลทางด้านนี้ของอินเดียมีอิทธิพลเหนือดินแดนสุวรรณภูมิมาก่อนแล้ว เมื่อไทยรับเอาพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์มาจากอินเดีย เราก็พลอยได้รับวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างเข้ามาด้วย เช่น ประเพณีวันสารท วันสงกรานต์ พระราชพิธีอภิเษกสมรส พระราชพิธีฉัตรมงคล พิธีมงคล พิธีตรียัมปวาย เทศน์มหาชาติ ตักบาตรเทโว ฯลฯ ส่วนศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี นาฏศิลป์ การแต่งกาย และทางด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ก็ได้มาจากอินเดียโดยผ่านทางค่านวรงค์ดี การรับศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ จากอินเดียดังกล่าว จึงมีอิทธิพลทำให้ภาษาบาลี สันสกฤตเข้ามาใช้เป็นจำนวนมากในภาษาไทย

ในปัจจุบันศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ทางตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อไทยมาก เช่น ทางด้านดนตรี การแต่งกาย การกีฬา ฯลฯ ซึ่งมีผลทำให้เรานำเอาภาษาที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ หรือความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามาใช้ในภาษาเป็นจำนวนมาก

5. อิทธิพลทางด้านวรรณคดี ไทยรับเอาวรรณคดีของต่างชาติเข้ามาเป็นเวลานานแล้ว ภาษาของชาตินั้น ๆ ก็ย่อมเข้ามาปะปนในภาษาไทย เป็นต้นว่า ภาษาบาลีเข้ามาทางวรรณคดีบาลี เช่น พระไตรปิฎกชาดกต่าง ๆ ภาษาสันสกฤตเข้ามาทางวรรณคดีสันสกฤต เช่น รามายณะและมหาภารตะ เป็นต้น ภาษาจีนเข้ามาทางวรรณคดีเรื่องสามก๊ก เลียดก๊ก ภาษามอญเข้ามาทางวรรณคดีเรื่องราชาธิราช ภาษาชวาเข้ามาทางวรรณคดีเรื่องอิเหนาและดาหลัง

6. อิทธิพลด้านการค้า ไทยเจริญสัมพันธไมตรีและติดต่อกับค้าขายกับต่างชาติมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงติดต่อกับค้าขายกับจีน ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยา ฝรั่งเศสต่าง ๆ เช่น โปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส อังกฤษ ได้เข้ามาติดต่อกับค้าขายกับไทย ไทยได้ติดต่อกับค้าขายกับชาวต่างชาติมาจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน ภาษาย่อมเป็นเครื่องมือในการสื่อสารในเรื่องการค้า ทำให้ภาษานั้น ๆ เข้ามาปะปนใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก

7. ความเจริญทางการศึกษา การศึกษาของไทยแต่เดิมศึกษาเล่าเรียนกันที่วัด ภาษาที่เรียน คือ ภาษาบาลีและขอม ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเริ่มก่อตั้งโรงเรียนขึ้น การศึกษาของไทยได้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ วิชาการต่าง ๆ ได้มาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศทางตะวันตก มีตำราต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ตำราแพทย์ ตำรา

เครื่องจักรเครื่องกลของเยอรมัน ตำราการปกครองของอังกฤษ ฝรั่งเศส ตำราโบราณคดีของฝรั่งเศส เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีตำราอาหารโภชนาการของจีน ญี่ปุ่น ตำราวิชาการเกษตรของนิวซีแลนด์ ทำให้ภาษาต่างประเทศเหล่านี้เข้ามาปะปนในภาษาไทยได้

8. อิทธิพลจากการศึกษาภาษาโดยตรง แต่เดิมกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศภาษาแรกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปัจจุบันนักเรียนจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ทั่วโลกยอมรับให้เป็นภาษาสากล นอกจากนั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและในระดับอุดมศึกษา ยังมีวิชาอื่น ๆ นอกจากภาษาอังกฤษให้เป็นวิชาเลือกเรียนได้อีก เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น บาลีสันสกฤต มาเลย์ เป็นต้น เมื่อประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศมากขึ้น เช่น ศึกษาต่อในประเทศทางยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เป็นต้น บุคคลกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้มีความรู้สูง เป็นที่ยอมรับนับถือในความสามารถทางภาษาต่างประเทศ มักจะทำหน้าที่ในสถาบันสำคัญ ๆ เมื่อเขาเหล่านั้นนำเอาภาษาอื่นเข้ามาปะปนใช้ในภาษาไทย ทำให้ผู้อื่นพลอยนิยมใช้ตามไปด้วย

9. ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ประเทศไทยได้รับเอาสิ่งที่เป็นความเจริญทางเทคโนโลยีจากประเทศที่เจริญแล้วเข้ามาใช้มากมาย ทั้งวัตถุดิบของเครื่องมือเครื่องใช้ และความคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ เราจึงรับเอาภาษาที่ใช้กับของสิ่งเหล่านั้นมาด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น จีน เป็นต้น การรับมานิยมใช้ทับศัพท์ บางคำก็บัญญัติศัพท์ หรือแปลความหมายศัพท์ คำเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นศัพท์ทางวิชาการ มักเป็นชื่อและศัพท์เฉพาะ ซึ่งเข้ามาใช้ปะปนมากมายอยู่ในภาษาไทย

10. ความสัมพันธ์ทางด้านส่วนตัว ได้แก่ การติดต่อธุรกิจส่วนตัวระหว่างคนสองชาติ การแต่งงานกับคนต่างชาติต่างภาษากัน เช่น คนไทยบริเวณจังหวัดชายแดนแต่งงานกับชาวมลายู พม่า เขมร นอกจากนี้ ยังมีคนไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติอื่น ๆ เช่น จีน อังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งมีผลทำให้ภาษาของชาติเหล่านั้นเข้ามาปะปนกับภาษาไทยได้ ตัวอย่างเช่น คนไทยแต่งงานกับคนจีน รับเอาคำจีนที่นับเครือข่ายติเข้ามาใช้ในภาษาไทย เช่น กัง อาม้า เตี้ย อาอี๋ เฮีย โก ซ้อ ตี หมวย เป๊ะ แจ็ก ซิม ป่าป๊า มะม้า เป็นต้น

ภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทย

คำภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทย จัดแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ภาษาทางตะวันออก ได้แก่ บาลี สันสกฤต เขมร จีน ชวา มลายู ทมิฬ เปอร์เซีย อาหรับ ญี่ปุ่น ญวน และตะเลง (มอญ)

2. ภาษาทางตะวันตก ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส

คำภาษาต่างประเทศเท่าที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 มีบางคำก็บอกที่มาของคำ แต่มีคำอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ระบุที่มาของคำว่าเป็นภาษาใดกันแน่ ทั้งนี้เพราะยังหาข้อยุติไม่ได้ เช่น ภาษาเขมร ไม่รู้แน่ชัดว่าใครยืมใครกันแน่ นอกจากนี้ยังมีคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษอีกจำนวนมากที่ไม่ได้บัญญัติศัพท์ขึ้นแทนคำนั้น ๆ เป็นคำยืมที่อยู่นอกพจนานุกรม

เจริญ อินทรเกษตร (2508 : 57) กล่าวว่า “คำภาษาต่างประเทศที่จะยอมรับเข้าพจนานุกรมไทยนั้น มีหลักอยู่ว่า ยอมรับแต่คำซึ่งใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นปรกติมานานพอสมควรจนอยู่ตัว และเป็นที่น่าสนใจกันได้ทั่วไปอันถือได้ว่ายุติแล้ว หรือไม่ก็ต้องปรากฏอยู่ในหนังสือวรรณคดีที่เป็นหลักฐาน” จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังมีคำภาษาต่างประเทศอีกจำนวนหนึ่งที่ไทยยืมมาใช้ในปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้นำบันทึกไว้ในพจนานุกรมฯ

คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยที่นับว่าสำคัญก็มีภาษาบาลีสันสกฤต เขมร จีน และอังกฤษ เพราะเข้ามาปะปนในภาษาไทยมากมายจนบางคำแทบสังเกตไม่ได้ว่าเป็นคำภาษาต่างประเทศ ส่วนภาษาอื่น ๆ นอกจากนี้มีใช้ปะปนในภาษาไทยไม่มากนัก

บทสรุป

ภาษาทุกภาษาจะต้องมีการยืมคำไม่มากก็น้อย การยืมคำในภาษาใดมาใช้ก็จะทำให้เราทราบว่า ในอดีตไทยเคยติดต่อสัมพันธ์กับชาติใดบ้าง คนไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ในทางการค้า การเมือง ทางศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผลให้ไทยยืมเอาภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ การยืมภาษาอื่นเข้ามาใช้ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงคำยืมในด้านเสียงและความหมายด้วย เมื่อพิจารณาตามธรรมชาติของภาษาทุกภาษา ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเสียงและความหมาย เรียกว่า การกลายเสียง และการกลายความหมาย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับคำยืมด้วย ดังจะกล่าวถึงคำยืมแต่ละภาษาในบทต่อ ๆ ไป